T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

24

1943- 1944 İngiliz kanalında kruvazör ve murip harekâhtı

1948

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

24

1943 - 1944 İngiliz kanalında kruvazör ve muhrip harekâtı

1948

İçindekiler

	Sahife numarası
Mukaddeme	1
I.	
"Charybdis„ ile "Limbourne„ gemilerinin batışı	1
22/23 - Ekim - 1943 te "Tunnel„ harekâtı	1
1 — 1943 te Bretonya sahillerinde Alman sahil münakalesi	1
2 — 22/23 - Ekim - 1943 "Tunnel„ harekâtı, hedef ve plân	3
3 — Kullanılan kuvvetler ve maksat	4
4 — Radar ile temas	5
5 — 28 inci kuvvet üzerine Alman torpito hücumu.	6
6 — "Charybdis„ in batışı.	8
7 — Alınacak dersler ve mülâhazalar.	10
II	
Les Sept Iles civarında gece harekâtı	12
25/26 - Nisan - 1944 "Tunnel„ harekâtı	12
8 — Kullanılan kuvvetler ve ilk hareketler.	12
9 — Temas	13
10 — Savaş	13
11 — Başkomutanın mülâhazası	15
III	
I. De Vierge civarında muhrip harekâtı	16
28/29 - Nisan - 1944	16
12 — İlk harekât	16
13 — Radar ile temas.	16
14 — Savaş	17
15 — Netice	18
Ekler	
A) "Tunnel„ harekâtı için emirler, düşman gemilerinin yakalanması. Kısa ismi - "Opto„	20
B) Charybdis'den: 22 - Ekim - 1943	24
Fihrist	27

Plânlar

1 — Ushant'dan Cherbourg'a kadar Alman sahil bataryaları ile radyo istasyonlarını gösteren plân
2 — 22/23 - Ekim - 1943 Gece harekâtı ve temas
3 — 22/23 - Ekim - 1943 Gece harekâtı, "Grenville„ in hareket tarzı.
4 — 25/26 - Nisan - 1944 Gece harekâtı.
5 — 28/29 - Nisan - 1944 Gece harekâtı.

İstifade olunan

M. 054966 22/25 - Ekim - 1943, Alman gemilerile savaş
C. B. 04051 (96) Alman "T. 25„ gemisinden kurtarılanların isticvabı
M. 06410/44 25/26 - Nisan - 1944 de üç Elbing muhribi ile savaş
M. 06124/44 29 - Nisan - 1944 de Haida ve Athabaskan ile iki düşman muhribi arasında savaş

Mukaddeme

Fransanın Alman işgali altında bulunduğu esnada, hafif sahil kuvvetleri tarafından aleddevam icra olunan faaliyete ilâve olarakta, "Plymouth„ daki başkomutanın emri altında çalışan kruvazör ile muhripler tarafından İngiliz kanalı ile İngiltere batı sahilleri takarrüp yolları üzerinde sık sık hareketler icra olunmuştur.

Bunlar üç esas hal dahilinde vukua gelmekte idiler, Yani:-

1 — Bretonyanın kuzey sahillerinde Alman sahil münakalesini bozmak üzere yapılan harekât.
2 — Atlantikte ablukayı yaranları yolda tutmak için yapılan harekât.
3 — Britanya sahil kuvvetlerinin muhtelif faaliyetlerini; mayn dökmek ve ilâh... gibi destekleme harekâtı.

Bu harekâtın ekseriyetinde düşmanla temas elde edilmemiştir, fakat şayanı istifade neticeler veren ayrı ayrı faaliyetler olmuştur. Bunlardan bazıları bu savaş özetlerinde bildirilmiştir.

I

"CHARYBDIS" ile "LIMBOURNE" gemilerinin batışı

22 - 23 - Ekim - 1943 te «Tunnel» harekâtı [1]

1 — **1943 te Bretonya sahillerinde Alman sahil münakalesi.** (Plân 1)

Alman sahil münakalâtı - Savaş ve tüccar - Ushant ile Cherbourg arasında gayrı muntazam fâsılalarla hareket halinde bulunuyordu. Geçişler ekseriyetle karanlık bastığı saatlerde, (Ushant) ın kuzeyine gayet yakın ve Bretonya sahillerinden uzakça bulunan adaların 4 - 5 mil civarında bulunmak ve (Sark) ın doğusundan geçmek üzere bir rota takip etmekte idi. Gündüzün gemiler St. Malo veya Lezardrieux veyahut ta Lannion Bays'da demirliyorlardı.

1943 Ekim ayına kadar, münakale ekseriyetle Biscay limanlarından Almanyaya giden büyük tüccar gemilerinden mürekkepti. Son zamanlarda bu büyük gemilerin batıya müteveccih bir hareketleri görülmedi, ufak merakibin St. Malo, Cherbourge ile kanal adaları arasındaki harekâtı istisna edilmek şartile az veya hiç münakalesi de yoktu denilebilir. Bir kaide olmak üzere konvoylar küçüktü. Ekseriyetle mayn tarayıcı ve hücumbotları bunları yakın himayelerine alarak refakat eder ve Elbing [2] sınıfı muhripler veya torpitobotlar tarafından setrolunurlardı.

Plymouth komutanlığından gönderilen kuvvetler - hava ve deniz üstü - vasıtasile bu münakaleyi kesmeğe muayyen zamanlarda çalışılmıştır, fakat 1944 Ocak ayına kadar sahil kuvvetlerinden başka bu hususî maksat için buraya üslendirilmiş daimî bir vurucu kuvvet yoktu, Plymouth'da dördü ve Portsmouth komutanlığında beşi bulunan Hunt sınıfı muhriplere güvenilmekte idi, bunlar ise daimî surette konvoyları himaye vazifesinde kullanılmakta olduklarından tâbiyevî talim ve terbiye görmelerine az fırsat kalıyordu. Bunların az süratleri [3] ile zayıf torpito silâhları aşikâr bir mahzur teşkil etmekte idi. Bunları takviyeye yarıyacak surette bazen Plymouth komutanlığına bir kruvazör ile adedi ikiye varan filo muhriplerinden muvakkaten verilmekte idi. Müşterek çalışmaya ülfet etmemiş karışık kuvvetlerin kullanılması uygunsuz bir tedbir oluyor-

[1] İngilizler Dunkerk harekâtına «Dynamo» ismi verdikleri gibi bu kitapta cereyan eden harekâta «Tunnel» ismini vermişlerdir. (Çeviren.)

[2] «Elbing» sınıfı:- (?) 1,100 ton, 33 mil sürat, 4 - 4.1", 4 - 1.46" uçaksavar topu, 2 - üçlü torpito tüyupları.

[3] 29 mil sürat, 2 - 21" torpito tüyubu.

du, fakat vurucu bir kuvvet tedarikine ahval müsaade edinceye kadar elden gelenin en iyisi bu idi.

Düşman tarafından ise, fazla adette mania kıran, mayn tarayıcı ve teslih edilmiş balıkçı gemilerile takriben 24 hücumbotu ve bunlara ilâve olarak ta, işe elverişli bir durumda olan «Elbing» sınıfından altı kadar (Moewe ve «T») sınıfı torpitobotlardan 5 ve «Narvik» [1] sınıfı muhriplerden 6 olmak üzere, bir kuvvet bulunmakta idi; yalnız bunlardan Narvik sınıfı muhripler Biscay limanlarında üslendirilmişti. Muhriplerin iyi talim ve terbiye görmüş oldukları tahmin edilmekte ve Britanya «Hunt» sınıfı muhriplerde olduğu gibi başlıca konvoy himayesi vazifesinde kullanılmamakta idiler.

1943 Ekim ayı başlangıcında İngiliz kanalının batı kısmındaki takribî vaziyet bu merkezde idi.

Sahil münakalesine karşı yapılan harekât «Tunnel» tâbiri ile malûm olup zaman zaman lüzumu veçhile tashih edilen daimî harekât emirlerile tedvir edilmiştir. [2]

Bu emirlerde düşman istihbaratı gözden geçirildikten sonra - rotaları, kullanmakta oldukları tâbiye usulleri, ellerinde bulunan kuvvetler, sahil müdafaası ile Radar istasyonları (Plân 1 e bakınız) - ve emirler gereğince elde mevcut olması muhtemel Britanya kuvvetlerinden bahsedilmektedir. Mezkûr Britanya kuvvetleri iki kuvvet halinde teşkilâtlandırılmıştır. Yani:-

28 inci kuvvet.- Kruvazör ve muhripler.

119 uncu kuvvet.- Sahil kuvvetleri.

Bu harekât «Kanaldan yukarı veya aşağı giden düşman kuvvetlerile ticaret gemilerini yakalayıp tahrip etmek» maksat ve gayesile yapılmakta idi. «Tunnel» harekâtı yapılması emrolunduğu zaman kendilerine emir verilen kuvvetler, işaretle bildirilen zamanlarda, temizlenmiş kanaldan geçip bundan sonra harekât emrinde bildirilen muayyen mevkilerdeki sahaları taramakta idiler. Kuvvetlerin kanal adaları ile Cherbourg yarımadası müdafaa hatalrının müessir menzili dahiline kendiliklerinden girmeleri menedilmiştir ve başka türlü bildirilmedikçe, ilk gün ışığı başlarken İngiliz sahillerinden 20 mil mesafe dahilinde bulunmaya gayret ederek ayrıldıkları limana avdet ederlerdi. Harekât esnasında sakatlanan gemiler mecburiyet olduğu zaman kuzeye çekilirler ve kuvvetlerin kıdem-

[1] Moewe sınıfı:- 800 ton, 33 mil sürat, 3 - 4.1" müşterek maksatlı (Hava ve deniz), 2 - 1.18" uçaksavar topları, 2 - üçlü 21" luk torpito tüyupları.

«T» sınıfı:- 600 ton, 36 mil sürat, 1 - 4,1", 1 - 1.46" uçaksavar topu, 2 - üçlü 21" torpito tüyupları.

«Narvik» sınıfı:- 2.400 ton, 36 - 39 mil sürat, 4 veya 5 - 5.5" müşterek maksatlı (Hava ve deniz), 4 - 1.46" luk uçaksavar topları, 2 adet dörtlü 21" luk torpito tüyupları.

[2] Ek «A» ya bakınız.

li komutanları bunların mevkilerini tesbit ederek durum müsaade eder etmez himayelerine alarak limana getirirlerdi. [1]

«Tunnel» harekâtı evvelemirde kruvazörler ve muhripler tarafından icra edilmek üzere tasmim edilmiştir, fakat sahil kuvvetleri de ayni zamanda kullnılmak üzere tedbirler alınmıştı, bunlar ayrı bir kuvvet olarak harekât yapmakta idiler.

2 — 22 - 23 - Ekim - 1943 «Tunnel» harekâtı, hedef ve plân.

Tahminen 9 - Ekim - 943 te Alman ticaret gemisi «Munsterland» Brest'e muvasalat etti. Bu limanda «Elbing» sınıfı muhriplerden altısının toplanması yakında kanaldan yukarı bir çıkış yapılacağına delâletti, fakat bu tehir olundu, belki 12 - ekimde ayın tam bedir haline gelmesinden ve müteakip haftada ise havanın fena olmasından neş'et etmiştir. 20 - ekimde alınan bir keşif fotoğrafı «Munsterland» ın Cherbourg'a henüz muvasalalat etmediğini göstermiş ve Plymouth'daki başkomutan [2] 22 - 23 - ekim gecesi bu gemiyi [3] yakalamak ümidile bir tarama ameliyesi yapmağa karar vermiştir. Tarama ameliyesinin doğudan batıya veya aksi istikamette mi yapılması dikkatli bir tarzda incelenmiştir. Evvelce edinilen tecrübeler refakat gemilerinin ekseriyetle konvoyun ilerisine geçtiğini göstermiş olduğundan bu sebeple geriden yapılacak bir tarama, yani batıdan doğuya doğru ve karanlık basmadan [4] evvel hava keşif kuvvetleri tarafından mevkii tesbit edilmek şartile konvoyu yakalamak hususunda en iyi şans doğurabilirdi. Fakat konvoyun hareket saati ile mevkii tamamile meçhul olduğu takdirde «Hunt» sınıfı muhriplerin az sürati, yaka-

[1] 1943 senesinin sonbaharında muhtelif fırsatlarda harekât yapılmış fakat ancak 4 - ekim tarihine gelindiği zaman düşmanla temas elde edilmiştir. Bu fırsatta filo muhripleri Ulster ve Grenville, Hunt sınıfı muhriplerden, Limbourne, Wensleydale ve Tanatside ile birlikte 4 Elbing sınıfı muhripler ile karşılaşmışlardır. Alman muhripleri torpitolarını attıktan sonra yüksek süratle çekilmişlerdir. - Atılan torpitolar bir talih eseri olarak isabet etmemiştir. - Takipte Hunt sınıfı muhripler sürat bakımından mesafe haricinde kaldıklarından, filo muhriplerini topçuluk bakımından hayli mutazarrır etmiştir.

[2] Tümamiral Sir Ralph Leatham. K. C. B.

[3] Bu harekâtın sahil merakibi veya tayyareler tarafından hücum edilerek icra edilmesi aşağıdaki sebeplerden tercih edilmiştir:-

I. Refakat gemilerinin muhtemel kudreti, Elbing sınıfı muhripler ile «M» sınıfı mayn tarayıcı gemilerden mürekkep kudretli bir kuvvetin mevcudiyeti.

II. En malûm bir keyfiyet te havanın harekâta mâni olmaması.

III. Hücum eden kuvvetin refakat gemileri ile döğüşerek konvoya saldırabilmesi için gayesine ulaşabilmesi ihtimali.

[4] 22 - Ekim günü alacakaranlıkta No. 10 grupun avcılarai tarafından hava keşfi yapılması tertiplenmiş, fakat tayyareler uçtuktan sonra havanın muhalefetinden dolayı bundan sarfınazar edilmiştir. Bu sebepten konvoy hakkında kat'i bir malûmat elde etmek imkânı olmamıştır.

lama ihtimalini azaltmakta idi [1] 23 - ekimde ayın doğuşu (Kerterizi 066°) [2] ve 0125 saatte idi, bu suretle batıdan tarama yapmalarında ziyadan faydalanmalarını temin ediyordu; fakat hava raporları - alçak bulut ve yağmurlu - sürprizi mucip olduğundan bizim kuvvetlerimiz tetik üzerinde bulunmakla beraber düşmana raslamıyacaklarını umuyorlardı. Yapılan inceleme ve hesap üzerine doğudan batıya doğru yapılacak bir taramanın en iyi neticeyi doğuracağı mütalea edilmiştir.

3 — **Kullanılan kuvvetler ve maksat.** (Plân 2)

«Tunnel» harekâtı yapmak üzere âtideki gemilerin hep birlikte 22 - ekim saat 1900 da hareket etmeleri emri verilmişti [3]: Charybdis kruvazörü (Komutanı Albay G. A. W. Voelcker, kıdemli gemi komutanı) filo muhriplerinden Grenville, Rocket ile Hunt sınıfı muhriplerden Lembourne, Talybont, Wensleydale, Melbreak, [4] bu işe ayrılmışlardı. Portsmouth'daki başkomutan [5] tarafından bilâhare bu maksat için Melbreak yerine Stevenstone verilmiştir.

22 - Ekim 1320 de Albay Voelcker kendi tedbirî emirlerini 28 inci kuvvete [6] işaretle kısaca bildirdi, doğuya doğru bir takip inkişaf edinceye kadar kuvvetini toplu muhafaza etmeyi tasmim etmiş ve böyle bir hal karşısında Hunt sınıfı bunları takibe muktedir olamıyacağından, «Hunt» ların batıya doğru taramaya devam etmeleri emrini vermesi muh-

[1] Baskın imkânını arttırmak için kuvvet Plymouth'dan akşam karanlığında hareket edecekti.

[2] Mıntaka farkı (— 1) saattir.

[3] Plymouth'daki başkomutan tarafından; Charybdis, Grenville, Rocket Limbourne, Melbreak, Talybont, Wensleydale, gemilerine yarın «21 - ekim tarihli muhtıramda bildirildiği veçhile «Tunnel» harekâtı yapınız» emri verilmiştir.

II. 28 inci kuvveti teşkil eden ve kendilerine emir verilen gemiler dışarıya doğru geçiti 1900 A/22 de geçecekler, bundan sonra da HH ı 0030/23 te geçip bundan sonra KK dan MM ye kadar tarıyacaklar, MM den 0430 da ayrılıp takriben 0830 da içeri girmek üzere geçitten geçeceklerdir. «21 - Ekim - 1943 1836 A»,. 22 - Ekim 1319 A. da bir ikinci işaret verilerek Melbreak yerine Stevenstone ikame edilmiştir.

[4]

Charybdis	32,25 mil sürat, 8 - 4.5" luk topları, 2 - üçlü 21" luk torpito tüyubu.	(Albay G. A. W. Voelcker)
Grenville	36.75 mil sürat, 4 - 4.7" toplar, 2 dörtlü 21" luk torpito tüyubu.	Önyzb. R. P. Hill
Rocket		Önyzb. H. B. Ackworth
Limbourne	29 mil sürat, 4 - 4" luk toplar, 1 çiftli 21" luk torpito tüyubu.	Act. Com. W. J. Phipps
Talybont		Yzb. E. F. Bains
Wensleydale		Yzb. P. B. N. Lewis
Stevenstone		Yzb. W. P. Goodfellow

[5] Admiral Sir Charles Little, G. B. E., K. C. B.

[6] Ek «B» ye bakınız.

temeldi. [1] Hedefi aydınlatıp düşmana ateş açmadan evvel, düşmana görünmeden 6000 yarda mesafeye kadar yaklaşabileceğini ümit etmişti, fakat bu mesafe haricinde düşman tarafından yakalandığı takdirde, ateş hemen açılacaktı. Fırsat zuhûr ettği takdirde gemiler torpito hedeflerine münferiden taarruz edeceklerdi, Charybdisin iki filo muhribi ile birlikte fırka teşkilâtı ile hücuma geçmesi muhtemeldi. Kendi kuvvetlerimiz ile düşman kuvvetleri biribirine karıştığı zaman muharebe fenerlerinin kullanılması veya herhangi bir ihtiyaç karşısında kıdemli komutanın kuvvetlerinin mevkiini tesbit edebilmesi için ayrıca gerekli talimatlar verilmişti.

Bu işarette Munsterland'ın esas hedef olduğu, veya Elbing'lerin Brestte toplandığı bildirilmemiştir ve bu harekâtın bir tarama ameliyesi nev'inden bir hareket telâkki olunduğu görülmüştür.

4 — Radar ile temas (Plân 2).

22 - Ekim saat 1900 da, 28 inci kuvvet Plymouth'dan ayrılmış ve güney istikametine Charybdis'in emrinde olarak Grenville, Rocket, Limbourne, Talybont, Stevenstone ve Wensleydale'den ibaret olmak ve pruva hattı teşkil etmek suretile yollarına devam etmişlerdir. 23 - Ekim saat 0030 da, HH mevkiine muvasalat ederek (325°, 7 mil Lex Heaux Light'den) filo 267 dereceye tebdili rota etmiş ve süratini 13 mile indirmiştir. Batıya doğru seyrederken pruvadaki rü'yet zayıf olup bu hal alçak bulut ve yağmur sağanaklarından ileri gelmekte idi, fakat doğu istikametinde hava açılmakta olduğundan rü'yet daha iyi idi.

Talybont Alman radyo telefon mürsilelerinin, irsal dalgalarını saat 2315 te yakalamış bulunuyordu ve Wensleydale ise 0045 te yakaladı. Limbourne tarafından 0103 te anlaşılmaz konuşma işitildi; bu malûmat Charybdise'e rapor edildi(Bu gemi radyo telefon kerteriz aleti ile mücehhez değildi), «Y mevaddı ibtidaiyesi 3 parçaya yakın iş'ar eder» tarzındaki raporu şekli aşikâr olarak Charybdis tarafından birdenbire anlaşılamadı, tekrarı talep edildi. 0117 de Limbourne hep birlikte 50 derece sancağa tebdili rota edilmesine dair bir Alman işareti yakaladı. Bunu 13 dakika sonra (0130) hep birlikte sancağa 20 derecelik dönüş emri takip etti. Beş çağırma işareti sahih ve altıncı da şüpheli olarak işitildi. Ayni zamanda Charybdis tam pruvada bir Radar teması temin etti, mesafesi 14000 yarda idi. Bu malûmatın hiçbiri Charybdis ile muhripler arasında teati olunmamıştır. Muhriplerde Radarın her iki omuzlukta 27° lik bir kör sahası vardı; ve böylece 0130 da Britanya kuvvetlerinde durum şöyle idi: Charybdis pruvada ve 7 mil mesafede yaklaşan bir düşman olduğunu biliyordu,

[1] Bu başkomutanın maksadına tamamile uymuyordu, sonradan kendisi şu mütaleada bulunmuştur: «Tasavvurum şu idi, ahval müsaade ettiği takdirde, Charybdis ile filo muhripleri Elbing muhriplerile çarpışırlar, Hunt sınıfı konvoyu tazyik ve imha eder.»

fakat bunun nelerden mürekkep olduğunu bilmiyordu, bu esnada Limbourne ile Talybont ise beş gemilik bir kuvvetin bulunduğunu biliyordu, civarda herhangi bir yerde düşman muhripleri bulunması muhtemeldi, fakat bunların nerede olduğunu bilmiyorlardı.

5 — 28 inci kuvvet üzerine Alman torpito hücumu.

Düşündüğü plâna tevfikan ateş açmazdan evvel 6000 yarda mesafeye görünmeden sokulabilmek için, Albay Voelcker batıya doğru olan rotasını muhafaza etti; bir talihsizlik eseri olarak düşman tarafından mevcudiyetinin bilindiğinden bihaberdi. [1] Bu esnada kendisi torpito atışı için en muvafık mevkii tutmak üzere manevra yapıyordu. [2]

23 - Ekim saat 0135 te, Charybdis Radar teması elde ederek, kerterizi 270° ve mesafesi 8,800 yarda olduğunu işaretle bildirdi, ve 7 dakika sonra kuvvete hep birlikte 280° (13° sancağa) ye dönüş emri verdi, sürat 18 mile çıkarıldı; bu son emir Stevenstone istisna edilmek şartile muhripler tarafından alınamadı. Grenville'in komutanı - kısa bir müddet sonra kuvvetin komutası bu zata intikal edecektir - bundan sonra çabucak belli olan sürat tezyidini gözden kaçırmadı, fakat rota tebdilinin saat 0146 ya kadar farkına varılamamıştır.

Saat 0141 ile 0144 arasında Talybont, 140° kerterizde ve 4,000 ilâ 5,000 yarda mesafede üç ufak teknenin mevkiini tesbit etti. [3] ve 0143 te Hunt sınıfı muhripler tarafından birkaç düşman sürat işareti yakalandı ve şifresi açılamıyan işaretler de tesbit edildi.

0415 te Charybdis bir tenvir mermisile ateş açtı, mesafe takriben 4,000 yarda idi; ayni dakikada kendisine doğru iskele tarafından yakınlaşmakta olan iki torpito izi görüldü. Albay Voelcker hemen dümene iskele alabanda komutasını verdi, fakat torpitonun biri isabet ettiğinden gemi hareketten sakıt oldu ve iskeleye 20° derece kadar yatmaya başladı. İki

[1] «Bizim kuvvetimiz 0100 den biraz evvel Ploumanach'daki Radar istasyonu tarafından tesbit edilmiş olabilir. ve 0103 te Limbourne tarafından okunan ve anlaşılmıyan işaretin mezkûr istasyondan Elbing muhriplerine verilen rapor olması mümkündür. «Plymouth» başkomutan raporundan.

[2] «Tunnel» harekâtı emirlerinde halihazırdaki düşman tâbiyesi hakkında, izahatı ihtiva eden kısım aşağıdaki tarzda yazılmıştır:-

Hücum esnasında, setir kuvveti bizim kuvvetlerimizi konvoydan uzaklaştırmaya çalışır, ayni zamanda yakın savaştan da içtinap eder. Konvoy desise ile sakınmayı âdet etmiş olduğundan imkân olduğu nisbette sahile sokulur.» Albay Voelcker'in zihninde torpito hücumunu bu keyfiyet küçültmeğe vesile olmuş olabilir. Çünkü; mumaileyh evvelce böyle bir hareketi idare etmemişti.

[3] Bunların muhrip kuvveti ile işbirliği yapan hücumbotları olması ihtimali düşünülmüş ise de, fakat bu husus teeyyüt etmemiştir.

dakikada sonra Limbourne [1] tarafından atılan roket tenvir fişekleri ile mezkûr geminin pruvasının batıya müteveccih ve stopta olduğu vâzıh olarak görüldü. Tenvir fişeklerinin ziyası altında ikinci bir torpito isabeti daha aldığı görüldü.

Tahminen altı dakika düşman torpitoları Britanya hattı içerisinden geçti Grenville ile Wensleydale güç belâ isabet almaktan kurtuldular, ve Limbourne ise 0152 de isabet aldı. Bu ande lodostan yaklaşmakta olan ve düşmanı saklamış olması muhtemel sıkı bir yağmur sağanağı - çünkü; hiçbir Britanya gemisinden bunlara dair birşey görülmemişti - vak'a mahalli üzerine boşandı ve rü'yet sıfıra indi. [2]

İki kıdemli subayından mahrum olan 28 inci kuvvet şaşkınlığa uğramıştı. Grenville komutanı (Önyüzbaşı Hill) bidayette komutanın kendisine intikal ettiğini anlamadı, torpito isabet eden muhribin Rocket olduğunu zannetti; binnetice Limbourne (Binbaşı Phipps) den talimat bekledi. «Son 15 dakika - raporuna atfen - gemi müsademeden kaçınmak üzere manevra yapıpordu.» Bundan sonra Limbourne'dan hiçbir emir gelmediğinden do-

[1] «Kıdemli gemi komutanı takriben 40° sancağa tebdili rota etmiştir. Limbourne tarafından hiçbir işaret alınmamış olduğundan kırmızı veya yeşile mi bir dönüş yapıldığı açıkça anlaşılmamıştır. Limbourne pruvasındaki ilk geminin dümen suyunu takip etmiştir. Diğer gemilerin yeşile bir dönüş yaptıkları ve bir kerteriz hattı üstünde bulundukları görülmüştür.

Hâdisatın gidiş tarzı lâyıkıle vâzıh olmamakla beraber, fakat vaziyetin âtideki tarzda inkişaf ettiği anlaşılmaktadır:- Charybdis süratini tezyit ve iskeleye dümen kırdıktan sonra düşman üzerine ateş açtığı işitildi, bunun mevkii Limbourne tarafından bilinmiyordu. Grenville ile Rocket hemen takip etmediler, fakat rotalarını muhafaza ettiler, Limbourne da bunları takibe devam etti. Bu manevra Charybdis'i Limbourne'in iskele omuzluğunda üç ilâ dört bin yarda arasında bir mesafeye getirdi. Charybdis yakalandı ve düşman telâkki olundu; Limbourne roketlerini ateşledi ve Charybdis'i ayan bir surette tenvir etti, hemen bu ande bu gemi tam bir torpito isabeti aldı. Bu zamana kadar Grenville ile Rocket iskeleye devir ederek Limbourne'nin omuzluğundan geçiyorlardı. Limbourne tam iskele alabanda yaptı ve Rocket'e de kaçınması için iki düdük çaldı.

Gemi iskeleye savrulurken iskele 140° nisbi kerterizde bir torpito izi görüldü. Dümen sancak alabandaya basıldı ve subaylar tahayyülî olarak torpitonun isabet etmiyerek geçtiğini zannettilerse de, maamafih, geminin baş tarafında müthiş bir infilâk olmuştur. - Limbourne'in raporundan. -

[2] 28 - Aralık - 1943 te batan Elbing sınıfı «T. 25» muhribinden kurtulanlar, mezkûr geminin 22/23 - ekim gecesi Alman himaye gemilerinden birini teşkil ettiğini bu esnada Britanya kruvazörlerile muhriplerinin civarda bulunduğunu filotillâya bildiren bir işaretin alındığını bildirmişlerdir.

Kruvazörün Alman asdiki ile 2800 yarda mesafede yakalandığı ve Alman teknelerini keşfedemediği bir hakikattir. Bütün filotillâ kemeresi istikametinden geçmiş ve tam atım salvo ile torpitolarını atmışlardır; bu zaman zarfında «T. 25» e sıra geldiği vakit, kruvazör havaya uçmuş ve ortadan kaybolmuştur.

layı Önyüzbaşı Hill komutayı deruhde etti, kuvveti telsizle çağırdı (0231) ve yeniden teşkilâtını düzeltmek üzere yıldız istikametine yol verdi. [1]

6 — «Charybdis» in batışı.

Bu esnada, «Charybdis» süratle batmakta idi. İlk torpito iskele tarafına isabet etmişti, No. 2 dinamo dairesi ile «B» kazan dairesi su ile dolduğundan kıç tarafı hareketten sâkıt kaldı. İkinci komutan, Binbaşı Oddie, bu sırada köprüüstünde idi, kıç tarafa gidip işe el koydu; üst güverteye geldiği esnada gemi takriben 20° meyle başlamıştı. Kıç tarafa vardığında ikinci torpito takriben 135 inci istasyon civarına isabet etti ve çok ağır hasara sebebiyet verdi, kıç dayrektörü yerinden oynattı ve kıç makine dairesini su istilâ etti, tekmil elektrik tenviratı söndü ve takriben beş dakika içerisinde meyil 50° ye tezayüt etti. Köprüüstü ile muhabere kesildi ve Binbaşı Oddie geminin kurtarılması imkânı olmadığını görünce «Carley» sallarının donatılmasını emretti. Biraz sonra, sancak taraftan köprüye varmak gayesile tırmanırken, denize düştü ve bir iki dakika içinde geminin âni olarak kıçı üstünde şakule yakın bir zaviye alarak dikildiğini gördü. «Gemi bu vaziyette takriben yarım saat ve boyunun 1/3 ü suyun dışında olmak üzere kaldı, bundan sonra battı» bu tahminen saat 0230 da vâki oldu.

Bir mil veya ona yakın poyraz istikametinde bulunan Limbourne, daha iyi durumda idi. Bu gemi baş tarafına yakın alçak kuvvet dairesinden isabet almıştı ve aldığı yara o tarzda idi ki; en ilerideki cepanelik infilâk etti zannedildi. Baş kasarası; komutan kamarasının önünden ve su kesiminin altında da alçak tazyik dairesinin başlangıcından itibaren yarılıp parçalanmıştı. Baş taraf kazan dairesi bölmesi dayanıyordu, maamafih, her nekadar gemi «Sancağa fazla fakat korkutucu olmıyan bir meyle» başladi ise de, batma tehlikesinde değildi ve ana makinelerinde hâlâ stim vardı ve bir dümen motoru faal vaziyette idi. Köprüüstü dümen donanımı bozulmuş ve muhabere kesilmişti, tornistan ile harekete geçmek için yapılan teşebbüs evvelâ köprüüstü, makine dairesi ile dümen yeke kompartimanı arasındaki muhabere zorluklarından dolayı başarılamadı. Bundan sonra mayimahruk içerisine girmeye başlıyan su stimin düşmesine sebebiyet verdi. Gemi komutanı ile ikinci komutanın her ikisi de sadmeden müteessir olduklarından komuta Üsteğmen Cunliffe - Owen'e intikal etti. En nihayet, stim kaldırıldı ve makine dairesi ile dümen yeke kompartimanı arasındaki muhabereye bir çare düşünülüp tatbik edilerek muha-

[1]Plymouth'daki başkomutan sonradan ktideki mütaleada bulunmuştur:- «Grenville'in komutanı komutayı deruhde ederken Charybdis ile Limbourne'in haiz olduğu malûmatı bilmediğinden gayet müşkül bir duruma düşmüştür, bidayette Limbourne'in isabet aldığını bilmediğinden, her türlü ahvalde dağılmış kuvveti toplayıp teşkil için yıldıza kuvveti çekmesinin doğru olduğu kanaatinde bulunmaktayım.»

bere temin edildi; düşman sahillerinden gemiyi uzaklaştırmak için güzel ümitlere düşüldü ise de düşman sahilleri kıble istikametinde takriben 5 mil dahilinde aşikâr olarak görünüyordu - fakat « gemiyi rota üzerinde seyrettirmek için önce tornistana veya ileriye yapılarak tekrarlanan her iki türlü teşebbüste de muvaffak olunamadı ve gemi yalnız geniş kontrol edilemiyen daireler üzerinde devir etmekte muvaffak oldu, bu da bize düşman sahiline yakınlaşıyormuşuz hissini verdi.» Bu tercih edilmiyen bir durumdu ve Üsteğmen Cunliffe - Owen geminin sahile sürüklenmesine mâni olmak üzere batırılması icap ettiği takdirde, terki sefine için icap eden tedbirleri almaya karar verdi. Motorbota ağız ağıza mazot doldurulup mayna edildi, sallar hazırlandı. Bu ande civarda beş muhrip göründü, ilk evvelâ bunlar düşman sanıldı. Lâkin bunların Grenville ile 28 inci kuvvetin bakiyesi olduğu anlaşıldı.

0250 saate kadar yıldıza doğru seyrettikten sonra (Plân 3), bu esnada Talybont ile Stevenstone beraberdi, Önyüzbaşı Hill Wensleydale ile birleşmek üzere rotasını tanzim etti, mezkûr gemi onlara nazaran batı istikametinde olduğunu rapor etmişti. Bu esnada hücumun hücumbotları tarafından icra edildiğini ve Charybdis ile Limbourne'ın her ikisinin batırılmış olduğunu tahmin etmişti. Hücumbotlarının batan gemiler civarında gizlenerek dolaşmaları muhtemeldi, denizde kalanları kurtarmak üzere gemilerin gelmesini bekliyorlardı; bu sebepten dolayı başkomutana 0245 te bir işaret verdi, hayatta kalanları kurtarmak için sahayı arayalım mı diye talimat istedi. [1]

Yarım saat sonra (0315) Wensleydale ile Rocket tekrar iltihak etti, bu esnada Stevenstone'dan Limbourne'ın yüzmekte olduğunu öğrendi. Önyzb. Hill harekât sahasına dönmeğe karar verdi ve buna nazaran da rota verdi, maksadını başkomutanlığa arz ve avcı tayyareleri himayesine alınmalarını istirham etti. [2] Maamafih, başkomutan elindeki malûmata nazaran 0330 da konvoyun kaçtığını anlamamış olduğundan Grenville'e muhriplerini toplayıp batıya doğru taramaya devam etmesi emrini verdi. [3] Bu işaret Grenville'e 0346 da vâsıl oldu, bu sırada muhripler hasara uğrayan Limbourne'a yaklaşmakta idi: Bu sebepten Grenville ile Rocket

[1] Grenville'den Plymouth başkomutanlığına.

«Charybdis ile Limbourne hücumbotları tarafından torpitolanmışlardır. Her ikisinin de battığını tahmin ederim. Şiddetli yağmur, Talybont, Stevenstone refakatimdedir. Hücumbotları batan gemiler civarında olduğuna göre, hayatta kalanları arayalım mı? Benim mevkiim şimdi KK dan 030 derecede ve 10 mildedir. Saat 0245»

[2] Grenville'den Plymouth başkomutanlığına.

«Mevkiim KK dan 030° ve 14 mil, rotam 270 derece ve süratim 15 mildir. Maksadım gündüzün felâketzedeleri aramaktır. Avcı himayesi rica olunur. Saat 0300»

«Beş gemi de birliktedir. Denizde olanları aramak için yaklaşıyorum. Mevkiim KK dan 256° ve 13 mil rotam 184° ve süratim 24 mildir, 0323.»

[3] Plymouth başkomutanlığından Grenville.

«Kuvvetinizi toplayıp, düşmanı aramak üzere batıya doğru tarama yapınız,0330».

süratlerini 24 mile çıkardılar ve batıya doğru taramaya devam ettiler, kazazedeleri kurtarmak için üç Hunt sınıfı Talybont (Yüzbaşı Bains) ın komutası altında hareket etmek üzere terkedildi. Wensleydale ile Stevenstone, Charybdis denizde olanları kurtarmaya başladılar; mezkûr gemi mürettebatı bir saatten fazla denizde kalmışlardı; bu esnada Talybont ise Limbourne yanında mevki almıştı. Yaralıları ve yedek işlerine elverişli olmıyan eratı gemiye aldıktan sonra Talybont ilk evvelâ mezkûr gemiyi geriden yedeğe aldı, fakat hasarın ön kısımda emme tesiri çok ziyade olduğundan, sürat alınca gemi sert bir silkinti yaparak yedek halatı kaptu, ikinci bir teşebbüs ise semeresiz kaldı, ve takriben 0500 te Grenville ile Rocket'in tarama işinden avdetinde - bu semeresiz olmuştu - Önyüzbaşı Hill batırılması için emir verdi, bu esnada Grenville ile Rocket; Charybdis kazazedelerinin kurtarma işine yardım ettiler. Kurtarma işi 0630 a kadar devam etti, bundan sonra rota Plymouth'a tevcih olundu. Cem'an 4 subay ile 103 er kurtarıldı. [1]

Albay Voelcker hayatını vatanı için feda edenler arasında bulunuyordu. Bu sıralarda Tlaybont Limbourne gemi mürettebatının bakıyesini aldı. Terkedilmezden evvel makine dairesi kinistinleri açılmış ve kıç cepanelik su ile doldurulmuştur. Bundan sonra Tlaybont tarafından torpitolanmıştır. Maamafih, 45 dakika sonra hâlâ yüzmekte idi ve Rocket tarafından 23 - ekim 0640 ta son defa torpitolanıp batırılmıştır.

Dönüş yolu hâdisesiz geçti ve kuvvet 23 - ekim 1000 da Plymouth'a muvasalat etti.

Ertesi günü yapılan keşifte alınan fotoğraflar, bir büyük ticaret gemisi ile küçük himaye gemilerinin Lezardrieux'de ve beş Elbing sınıfı muhriplerin de St. Malo'da olduğunu gösterdi.

7 — Alınacak dersler ve mülâhazalar.

«Düşman muhripleri gece torpito atışı için iyi talim ve terbiye ile tatbikat gördükleri ve bizim onlara yapacağımız tesiri onlar bizim kuvvetlerimiz üzerinde şaşırtıcı tesir yapmakta gösterdikleri başarı ve torpito atışındaki süratli hareketleri, kuvvetlerimizin teşkilâtının muayyen bir zaman dahilinde tamamile bozulmasını mucip olduğundan bu suretle kaçmaları kolaylıkla kabil olmuştur.

«Ayni zamanda gece savaşı san'atına ilâve edilen yeni Radar tekniği gözden geçirilince; bu harbin yeniliği olan, amelî tecrübeler için çok az fırsat verilmiş ve hâdisat Plymouth komutanlığına talim yapmak fırsatı vermemiştir.»

[1] Bir ajans haberi Almanların Charybdis'den kurtulanlardan bazılarını Bretonyada yakaladıklarını bildirmiştir.

Başkomutanın raporundan çıkarılıp evvelce bildirilen hulâsalar bahtsız felâketin başlıca sebeplerini icmal etmiştir. Bunları 1942 Ağustosunda, Japonların Savo savaşındaki zaferinden sonra, Tuğamiral Crutchley'in mütaleası ile mukayese etmek faydalı olur. «Düşman gemilerinin gece savaşında ulaştıkları kifayeti, çok sıkı bir talim ve terbiye ile elde ettikleri meydandadır. Ben şu kanaatteyim ki; her ne bahasına olursa olsun başarılı bir taarruz kazanmağa çalışırsak, muvafık devreler tahsis edip münasip fırsatlarda usule uygun talimler yapılmalıdır.

Harekâtın iki şayanı dikkat keyfiyeti de, ki; bu husus başkomutan tarafından hata olarak telâkki edilmiştir, 28 inci kuvvet gemilerinin takarrüp esnasında Radar ve sair tesbit edilen malûmatı aralarında teati etmemeleridir ve Charybdis'in torpito korkusu gözönünde olduğu halde düşmanın önüne takarrüp hareketidir. Buna bir üçüncüsü de ilâve edilebilir, bu da Almanların görünmiyen torpito hücumunun kıymeti hakkında innandırıcı gösterişidir. Faik bir kuvvete karşı bu tâbiyeyi ustaca kullanarak, mezkûr kuvveti müsavi duruma indirip şaşırtmışlardır, bu suretle bir mermi atma lüzumunu hissetmeden - konvoylarının emniyetini sağlamışlar - maksatlarında muvaffak olmuşlardır.

II

Les Sept Iles civarında gece harekâtı

25/26 - Nisan - 1944 « Tunnel » harekâtı

8 — Kullanılan kuvvetler ve ilk hareketler. (Plân 4)

1944 Ocak ayı içerisinde, 10 uncu muhrip filotillâsının (Tribal sınıfı) bir kısmı vurucu kuvvet olarak Plymouth'da üslendirilerek, Bellona ile Black Prince kruvazörlerinin iştirakile hususî talim ve terbiye ile tatbikatlar yapılmıştır. Ayrı ayrı fırsatlarda ise Tunnel harekâtı emredilmiştir, fakat 26 - nisana kadar düşmandan bir eser görülmemiştir. [1]

25 - Nisan - 1944 te Black Prince (Kıdemli gemi komutanı Albay D. M. Lees), Haida, Athabaskan, Ashanti ve Huron 26 ncı kuvvet olarak biliniyordu [2] Plymouth'dan 2100 da [3] «Tunnel» harekâtı yapmak üzere hareket ettiler ve 26 - nisan saat 0130 da SS mevkiinde (Arz 48° 49,5′ kuzey, tul 4° 27′ batı) bulunmak üzere yol verdiler, mezkûr mevkiden gündoğuşuna doğru bir tarama yapılacaktı.

Kuvvet üç takım halinde teşkilâtlandırılmıştı. Yani; 1 inci takım Black Prince,: 2 nci takım Haida, Athabaskan,: 3 üncü takım Ashanti Huron idi. 2 ve 3 üncü takımlara Black Prince'in mütenazıran sancak ve iskele omuzluklarında 45 derece ve 1.5 mil mesafede mevki aldırılmıştı.

Bir sahil muhafaza birliği de doğu Barnouic fenerinden 2 mil ve 180 derece bir mevkide karakol vazifesi görmek üzere gönderilmişti. 25 - nisan 2300 ten 26 - nisan 0330 a kadar sürecek olan bu vazife esnasında St. Malo'dan ayrılan herhangi bir düşman gemisinin harekâtını rapor etmek ve 3° ile 4° batı nısfınnehar arasındaki Fransız sahilini taramak üzere emir almışlardı ve A. S. V. ile teçhiz olunmuş uçaklar da 25 - nisan 2330 dan 26 - nisan 0010 a kadar uçurulmuşlardı. Bu membalardan herhangi biri 26

[1] 1 : 2 - Mart gecesi, Tribal sınıfından beşi; Elbing'lerden mürekkep bir kuvvetle Radar teması elde etti. Tesbit edilen radyo - telefon konuşmalarından Tribal'lere bilfiil torpito attıkları muhtemel görülmekte idi, fakat Tribal'ler, bunların hücumbotu olduklarını zannettiklerinden bir talihsizlik eseri olarak kaçınma hareketine geçtikleri için savaş olmadı.

[2] Black Prince	8 - 5.25" top, 2 üçlü 21" luk, torpito tüyubu.	Albay D. M. Lees
Haida	6 - 4.7", 2 - 4" yüsek zaviyeli top 1 dörtlü 21 pusluk torpito tüyubu.	Bnb. H. C. de Wolf
Athabaskan		Önyüzbaşı J. H. Stubbs
Ashanti		Önyüzbaşı J. R. Barnes
Huron		Önyüzbaşı H. S. Rayner

[3] Mıntaka farkı (— 2) saattir.

ncı kuvvetin SS mevkiine muvasalatından evvel düşman hakkında rapor verdikleri takdirde bunları yakalamak üzere hemen rota verilmesi tasmim edildi. Düşman Radar sahası içerisinde lüzumundan fazla vakit geçirmeden düşmanı savaşa sokmak maksadile bu tertip alınmıştır. Maamafih, bu tarzda hiçbir rapor alınmadığından kuvvet SS mevkiini almak üzere rotasına devam etti.

Fransız sahilinden 18 1/2 mesafede iken (Saat 0106) F. V. 1 aleti; kuvvetin bir düşman sahil istasyonu tarafından yakalandığını göstermiştir ve 0125 te bir düşman bataryası, görünüşe nazaran üç toptan ibaret (Abervrach'ın yıldız karayelinde) takribî arz 48° 37′ kuzey tul 4° 34′ batı mevkiinden atışa başladı, yarım saat devam eden bu atışta takriben on salvo atıldı. Her nekadar su sütunları görülmedi ise de kuvvetin Radar tarafından yakalanmış olduğunu teyit ettiğinden savaş için az ümit kaldı.

9 — Temas. (Plân 4)

Batarya ateş açtıktan beş dakika sonra, (0130) da 26 ncı kuvvet SS mevkiine ulaştı ve rotasını 070° ye aldı, sürat 20 mildir. Karanlık ve yıldızlı bir gece idi ay yoktu; rü'yetin 2 mil kadar olduğu tahmin edildi. 2 kuvvetinde hafif bir yıldız rüzgârı esmekte idi.

Saat 0200 de Black Prince, 272 tipinde (WS) Radar ile pruva cihetinde ve 070° de 21,000 yarda mesafede bir aksi sada yakaladı. Bidayette buna itimat edilmedi, 272 tipindeki Radar tamamile matluba muvafık olmadığından pruvada bulunan herhangi bir maddenin evvel emirde muhripler tarafından tesbit edileceği ümit edilmekte idi; fakat 4 dakika sonra (0204) te teeyyüt etti. Bu sırada mesafe 18,000 yardaya indi ve bu hususta kuvvete bir rapor yayıldı. Takriben ayni zamanda düşman da 26 ncı kuvveti tesbit etti, çünkü; düşman iskeye dönmeye başladı ve 0209 da takriben 180 derecelik bir rota tebdili yaparak Britanya kuvvetlerinin rotasına hemen müşabih bir rota üzerinde seyre başladı. 26 ncı kuvvet süratini 25,26 ya ve sonunda da 30 mile çıkardı. 0213 te dört aksi sada tefrik edilebiliyordu, mesafesi 13,100 yardaya düştü ve nitekim Albay Lees «Düşmanın muhriplerden mürekkep olduğunu ve faik süratleri ile 26 ncı kuvvetten uzaklaşacaklarına kani olduğundan», «B» tareti ile tenvir mermisi atışına başladı ve ayni zamanda işaretle muhriplere takımlar halinde en muvafık rota ve sürati kullanarak düşmanla savaşa tutuşmaları emrini verdi. Bu esnada kruvazör tenvir mermisi atışını temin etmek üzere en elverişli mevkii almak için gerekli manevrayı yaptı, ayni zamanda düşman torpito mıntakalarından kaçınarak herhangi bir savaştan sakındı.

10 — Savaş (Plân 4)

Black Prince'in tenvir mermisi ile düşman aydınlanınca hemen duman

yaptı; tenvir mermisi derhal düşmanı Britanya muhriplerine göstermedi, ancak saat 0225 e geldikten sonra Ashanti 090° kerterizde ve 11,000 yarda mesafede dört düşman muhribi gördü. Bir dakika sonra Haida ile Athabaskan 10,900 yardadan ateş açtılar ve Black Prince 2 nci takımdan açıkta bulunmak için sancağa doğru bir kavis yaptı, savaşa «A» tareti ile iştirak etti; ayni zamanda düşman tenvir mermisi atmaya başladı, « Top alevlerinin bizim kuvvetlerimize çok yardımı dokundu. «Düşman gemilerine isabetler az sonra tarassut edildi ve saat 0236 ya doğru ikisi yanmaya başladı. Vaziyet iyi durumda imiş gibi görünüyordu, fakat 0248 de Black Prince'in «B» taretinin her iki namlusu da sustu, bu sebepten kuvvet tenvir mermisi aydınlığından mahrum oldu. Dört dakika sonra 0252 de Black Prince sancak bordasından 200 yarda mesafede bir torpito izi gördü, 045° ye seyrediyordu; rota 030° ye tebdil olundu ve torpito sancak bordası yanından geçti. [1] Albay Lees yeniden takibe başlıyacağı esnada, 0257 de Ashanti'den düşmanın torpito atışına başladığı haberi alındığından on dakika için rota 270° dereceye tebdil edildi. 0307 de bütün torpito tehlikesi zail oldu, Black Prince 090 dereceye döndü ve harekâtı takip etti.

Bu esnada muhripler gündoğusuna doğru takibe devam ettiler. Mesafe süratle tenakus etti ve 0313 e doğru Haida'dan mesafe 5,300 yarda ve kerteriz 100° oldu, mezkûr gemi ateş kavislerini açmak üzere iskeleye rota tebdil etti ve 3 üncü takımın başa geçmesi için süratini 25 mile indirdi. Müteakıp 10 dakika esnasında düşman üzerinde birkaç isabet görüldü. Bundan sonra Haida 0325 te 140° derece kerterizde bir Elbing gördü, bunun batıya doğru geri kaçtığı aşikârdı ve 2 nci takım sancağa dümen kırdı ve rotasını değiştirdi ve mezkûr gemi ile savaşa başladı, 3 üncü takım gündoğusuna doğru takibe devam etti. Black Prince'in tenvir mermisi toplarının susmasından itibaren Ashanti tenvir mermisi atışını deruhde etmişti, fakat bu sırada tenvir mermisi bittiğinden ve bunun yerine Huran atışa başlamazdan evvel düşman bir duman perdesi arkasında kayboldu, bir iki dakika sonra 0330 da kıble istikametinde top alevleri görüldü ve rota onlara yaklaşmak üzere tebdil edildi. Bunlar Haida ile Athabaskan'a aitti, mezkûr gemiler Elbing ile 4,000 yardadan savaşa tutuşmuşlar ve beş dakika içerisinde düşman gemisinde yangın çıkarıp âtıl vaziyete getirmişlerdi. Bundan sonra her iki muhrip takriben 1,000 yarda mesafeden torpitolarını atmışlar, fakat isabet elde edememiş olduklarından ana ve yakın mesafe silâhları ile gemiyi dövmeye başlamışlardır. «Durdurulmuş ve yanar durumda olmasına rağmen düşman büyük bir şecaatle dövüşmüş ve tahminen saat 0340 a kadar da yakın mesafe silâhları ile muka-

[1] «Bu torpitonun kimin tarafından atıldığını tayin etmek güçtür, fakat mümkün olan bir hal şekli şudur ki; esas üç veya dört hedeften biri top ateşi ile isabet almış olabilir ve Morlaix'e kaçmak için duman perdesi altında sancağa tebdili rota ederek 26 ncı kuvvetin kıblesinden torpitolarını atmıştır». - Black Prince'in raporundan.

belede bulunmuştur.» 2 nci takım Ashanti ile Huron'un torpito hücumu yapmaları için sahayı serbest bırakmak üzere yıldıza doğru çekilmişlerdir. Bu hücum da, 2 nci takımın hücumu gibi muvaffakıyetsiz olmuştur. Bundan sonraki 20 dakika esnasında alevler içinde yanan düşmanı ana ve yakın mesafe silâhlarile savaşarak geçirmişlerdir, fakat 0400 te düşman gemisi hâlâ yüzmekte idi.

Savaşın bu durumunda, Haida tarafından saha dahilinde daimî surette Radar araması yapılmış, fakat semeresiz olmuştur, bu keyfiyetin sahil ve kayaların yakın olmasından ileri gelmesi muhtemeldir Bazen yanan geminin kıble istikametinden iyi tevcih olunmuş top ve izli mermi atışı yapılıyordu, maamafih, civarda başka bir düşman gemisinin bulunduğu anlaşılmış ise de bu gemiyi savaşa icbar için hiçbir teşebbüs yapılmadığı görülmektedir.

0400 te Haida ile Athabaskan 3. takıma tekrar iltihak ederek Triballların dördü de takriben 2000 yarda mesafeden perişan olmuş düşman gemisini nihayet 0420 de batıncaya kadar dövmüşlerdir.

Bundan sonra Plymouth istikametine rota verilmiştir. Teşkilâta geçilirken Ashanti ile Huron müsademe ettiler, Ashanti sakatlandığından dolayı bu ârıza süratini 25 mile indirdi. 0400 te yıldıza müteveccihen rota veren Black Prince tulûda muhriplere tekrar iltihak etti ve kuvvet hâdisesiz Plymouth'a avdet etmiştir.

11 — Başkomutanın mülâhazası.

Bu harekât hakkındaki mütaleasında, başkomutan 26 ncı kuvvetin talimler ile taarruzî taramalarda sarfettikleri fazla mesainin mükâfatını gördüklerinden dolayı memnuniyetini beyan ve kruvazörün torpito atışından kaçınmak üzere uzakça bulunması ve bu esnada muhriplerin yaklaşıp topçu muharebesi yapabilmeleri için tenvir mermisi istimali hususunda tutuğu savaş usulü ve tedbirini muvafık bulmuştur, çünkü; bu keyfiyet sahanın hususî şeraitine uygun olmuştur.

III

I. De Vierge civarında muhrip harekâtı

28/29 - Nisan - 1944

12 — İlk harekât.

26 - Nisanda Black Prince kuvvetinin kısmî muvaffakıyeti, üç gün sonra diğer bir gece savaşında Athabaskan'ın bir Elbing muhribine mukabil batışı ile biraz sarsılmıştır.

28 : 29 - Nisan gecesi ile de Bas civarında sahil kuvvetleri tarafından mayn döküşü yapılması plânlanmıştı. Fotoğrafik keşiflerden St. Malo'da iki Elbing muhribinin mevcut olduğu anlaşıldığından Haida (Bnb. De Wolf) ile Athabaskan'a (Önyzb. Stubbs) bu taraftan herhangi bir müdahaleye mâni olmak üzere denize doğru bir setir kuvveti teşkil etmeleri emri verildi. Mayn döküşüne 29 - nisan 0300 de başlanacaktı [1] ve Haida ile Athabaskan 28 - nisan 2300 te Plymouth'dan ayrıldılar, bunlara XX mevkiinin (Arz 49° kuzey, tul 4° 10′ batı) gündoğusu ve batısında 6 millik bir hattı 0345 e kadar karakol yapmaları emri verilmişti, bundan sonra üslerine döneceklerdi.

13 — Radar ile temas. (Plân 5)

29 - Nisan saat 0300 te Haida ile Athabaskan arz 49° 09′ kuzey ve tul 4° 13′ batı mevkiinde olup 16 mil sürat ve 260 derece vasatî rota üzerinde karakol vazifesi yapıyorlardı. Sema berraktı, rü'yet takriben 2 mil tahmin edilmiş olup rüzgâr ise (NNW) ve 3 kuvvetinde idi. Radar ile tesbit şeraiti anormal idi ve Plymouth'daki müşterek karargâh tarafından saha dahilinde 29 - nisan 0010 dan 0130 a kadar St. Malo ile Rochers Douvres arasında 20 mil süratinde batıya doğru giden gemilere dair kayıtlar elde edildi; bu gemiler takriben 0258 de tekrar yakalandı - Bu sefer Morlaix'in poyrazında (Plân 1) ve hâlâ batıya doğru seyre devam ediyorlardı - ve 0307 de Haida ile Athabaskan'a lodosa tam süratle seyretmeleri emri verildi; bundan başka başkomutan tarafından verilen malûmatta düşmanın İle de Vierge'in doğusunda yakalanması muhtemel olduğu iş'ar edildiğinden rota 0332 de 205° dereceye ve 0343 te 180° dereceye alınmıştır.

359 1/2 de Athabaskan 133° derece kerterizde ve 14 milde bir Radar teması elde etti, bu Haida tarafından 0402 de teyit olundu ve düşman hakkında rapor verildi, düşmanın rota ve sürati tahminen 280° derece ve 24

[1] Mıntaka farkı (— 2) saattir.

mil olarak hesaplandı, Haida rotasını 0400 de 160° dereceye ve 0408 de 170° dereceye tebdil etti, düşmanın kerterizi takriben 125° derecede sabit kaldığı görüldü. Böylece iki kuvvet 90° derecelik bir yaklaşma zaviyesi ile takribî sabit bir kerterizle yakınlaşıyordu, torpito hücumu için ideal mevki otomatik olarak inkişaf ediyordu, fakat top menziline erişmek için gösterdikleri tehalük içerisinde Canada muhripleri ne kendilerinin veya ne de düşmanın torpito istimali ihtimalini nazarı itibare almamışlardır. Hiçbir veçhile bunları kullanmak için ihrazat yapılmamıştı, ve 0412 de mesafe 7,300 yardaya indiği vakit Haida tenvir mermisi ile ateş açtı; iki dakika sonra 0414 te iki Elbing muhribi 115° derece kerterizde görüldü.

14 — **Savaş** (Plân 5)

Haida'nın tenvir mermisi düşmanı aşikâr olarak şaşırtmıştı, maamafih süratle kendilerini toplamışlar hemen kıble istikametine dönmüşlerdir, dönerken duman yapıp torpitolarını atmışlardır. 0417 de - ateş açtıktan beş dakika sonra - Canada kuvveti 30° derece iskeleye dönmüştür ve bu dakikada Athabaskan kıç taraftan bir torpito isabeti almıştır, isabet eden torpito yangın çıkarmış ve gemiyi âtıl bir duruma sokmuştur. Haida top düellosuna devam etmiş, 0418 de ilk isabeti temin etmiş; bundan sonra mezkûr gemi iskeleye 90° derece rota tebdil ederek Athabaskan için bir duman perdesi yapmıştır, 0422 ye kadar savaşı sancaktan yapmıştır, bu ande düşman dağılmış biri kıbleye giderken diğeri (Bu tekne halen müteaddit isabetler almıştı) doğuya doğru seyre devam etti. 0422 ye doğru Haida atışı kıble istikametine kaçan gemi üzerine teksif etti. Beş dakika sonra tenvir mermisi bitti ve bu ande Athabaskan havaya uçtu. [1] Savaşa tutuşan Elbing maamafih bu zaman esnasında tutuşmuş ve her nekadar dumanla örtülmüş ise de yangının kızıllığı nişan noktası temini hususunda kâfi aydınlık veriyordu ve bundan sonraki beş dakika esnasında fazlaca isabetler tarassut edildi; fakat 0435 te duman biraz açıldı düşmanın karaya oturmuş ve deniz ile bir seviyede üstü düz bir kaya ile yarı saklı olduğu görüldü, filhakika tarassut edilen isabetlerin birçoğu bu kayaya vurmuştu. Diğer düşman muhribi ile temas 0433 te 14,000 yardada kaybedilmişti, gün aydınlanmazdan [2] evvel bu gemi ile tekrar savaşmak imkânı olmadığından Binbaşı De Wolf, Athabaskan'ın battığı mevkie yaklaşmaya karar verdi. 0457 de Haida büyük bir grup - takriben 100 - mürettebat ortasında durdu ve gereken manevrayı yaparak mümkün olduğu kadar fazla insan kurtarmaya çalıştı. Ayni zamanda tekmil sal ve botlar denize mayna edildi. Gün

[1] Bu ikinci bir torpitodan veya 4 pusluk kıç cepaneliğin infilâkından - ki; buna yakın takriben 10 dakikadanberi müthiş bir yangın pek şiddetli devam ediyordu - herhangi birisinden neş'et etmiş olabilirdi.

[2] Güneşin doğuşu, 29 - nisan 0656 da, beldi fecir 0616 olup, (Güneş ufkun 6° altında) oluyordu.

aydınlanırken, Binbaşı De Wolf Fransız sahilinden 0515 te ayrılmaya karar verdi, ve bu ande su içinde bulunan erata hücumbotlarının onları kurtarmak üzere gönderildiğini tebliğ etti [1] ve yıldız istikametinde geri çekildi, bilcümle sal ve botları geride bıraktı. [2] Karaya oturan Elbing'de yangınların devam ettiği ve arasıra ufak infilâkların vukubulduğu 0530 a kadar görüldü.

15 — Netice.

Plymouth'a dönüş hâdisesiz geçti ve Haida 29 - nisan saat 0840 ta limana vâsıl oldu.

O akşamüstü mezkûr geminin motorbotu kanalın ortasında İngiliz sahiline giderken iki Spittfire tarafından görülmüştür. Haida'nın geri çekilmesinden sonra, motorbot 0650 ye kadar denizde olanları kurtarmaya devam etmiş, bu sırada üç Alman mayn tarayıcı gemisi vak'a mahallinde görünmüşlerdir. Motorbotun serdümeni Onbaşı W. A. Mc Clure hemen tam süratle yıldıza yol verdi; mayn tarayıcılardan biri takibe koyuldu, fakat yarım saat sonra, motordan yarım mil uzakta iken döndü ve ayrılmış olduğu gemilere iltihak etti. Makinesindeki mühim bir âızaya rağmen Onbaşı Mc Clure İngiltereye olan 100 millik yolu kat'etmeye teşebbüs etti, o akşam saat 2145 te bir liman müdafaa botunun görünmesi ile kararının mükâfatını gördü, adı geçen bot, motorun mürettebatı ile kurtarılanları kâmilen aldı.

Harekât gözden geçirilecek olursa, bir kere daha - Charybdis ile Limbourne'in batışında olduğu veçhile - görünmiyen torpito hücumunun kıymetini Almanlar yine ispat etmişlerdir. Bu savaşta Britanyalıların aldığı neticeler fena olmamakla beraber, Tribal sınıfı bir muhribin bir Elbing ile mübadelesi muvafık bir iş olarak telâkki edilemez, bu esnada İngiliz

---

[1] 0448 de başkomutanlık iki hücumbotu mayn dökücü kuvvetle birlikte denize dökülenleri kurtarmaya gitmelerini emretti, fakat bunların mesafesi gün ışığı başlamadan evvel varmalarını mümkün kılamıyacak kadar fazla idi ve muvafık bir avcı himayesi de tertiplenemediği için, verilen bu emirler bildirilen sebepten dolayı iptal edilmiştir.

Offa ile Orwell, Start civarında karakol vazifesi görmekte idiler, Athabaskan'ın isabet aldığı malûm olur olmaz ayni zamanda bunlara kıbleye doğru gitmeleri emri verilmişti, fakat adı geçen gemi battıktan sonra bunlara Haida ile kanalın ortasında birleşmeleri ve onunla birlikte avdet etmeleri emri verilmiştir.

[2] Başkomutan şu mütaleada bulunmuştur. «Binbaşı De Wolf'un batmış olan Athabaskan'ın yanına dönerek vaktin müsaadesi nisbetinde fazla miktarda denizde olanları kurtarmasının doğru bir hareket olduğu kanaatindeyim. Avdet ettiğini bildirmek üzere çektiği işaret mezkûr geminin dönmesi için bir işaret çekileceği sırada alınmıştır. Onun kararı, birçok vatandaşını su içinde bırakmak gibi, tatbikı çok zor olmakla beraber doğru idi.»

gemilerinde torpito silâhının hazırlanmamış olması hikmeti anlaşılamamıştır. [1]

Harekât hakkında mütaleasını bildirirken, başkomutan şu mülâhazada bulunmuştur. «Binbaşı H. G. De Wolf, Athabaskan'ın ziyaından sonra biraz müşkülleşen tâbiyevî bir durumu iyi idare ettiği kanaatindeyim. Hâdisatın inkişafı gereğince, doğuya doğru kaçan Elbin'i takip etmiş olsa idi belki daha iyi olurdu, fakat bu esnada mücadele etmiş olduğu düşmanın sahile baştankara olacak derecede kuvvetli ve kâfi isabet aldığı malûm değildi.

Bu husus takdir edildiği zaman düşman gemisi doğu istikametinde haylice ilerlemiş ve gün aydınlanmadan evvel tekrar savaş yapmak imkânı ortadan kalkmıştı, Binbaşı De Wolf'un batmış olan Athabaskan'ın yanına dönerek vaktin müsaadesi nisbetinde fazla miktarda denizde olanları kurtarmasının doğru bir hareket olduğu kanaatindeyim.»

---

[1] Athabaskan'ın batışı hakkında inceleme yapan tahkikat heyeti, mezkûr geminin tüyuplarının torpitolandıktan sonraya kadar dışarıya dirisa edilmediğini sorgu neticesinde öğrenmiştir.

Ek : A

Muhtıra 21 - Ekim - 1943

«Tunnel» harekâtı için emirler, düşman gemilerinin yakalanması.
Kısa ismi - «Opto»

Müracaat edilecek haritalar -	2644	Fransa kuzey sahili - Ushant'dan Plato de Roches Douvres kadar.
	2675 A.	İngiltere kanalının - Batı kısmı.
	2675 B.	İngiltere kanalının - Doğu kısmı.

Talimat

Düşman.

Harp ve tüccar düşman gemileri gayrı muntazam zamanlarda Ushant ile Cherbourg arasında ve aksi istikamette, seyir halindedirler; normal olarak Ushant'ın kuzeyine yakın geçerler ve bundan sonra ise takribî olarak:

A) 000° İle Vierge feneri 5 mil.
B) 000° Triagoz feneri 4 mil.
C) 180° Barnouic feneri 5 mil.
D) Sark'ın şarkından, Cap de la Hauge'ya

2 — Geçiş ekseriya karanlık saatlerde yapılmaktadır, gündüzün gemiler St. Malo veya Lezardrieux veyahut ta Lannion Bay'de demirlemektedirler.

3 — Kullanılmakta olan düşman tâbiyesinin âtideki tarzda olduğu sanılmaktadır:-

Asgarî dört Elbing veya torpitobotlardan mürekkep bir setir kuvveti konvoyun önünden gitmektedir. Bunları konvoy; (Şimdi mutat olan yalnız bir, veya ekseriyetle birkaç gemiden murekkep olup) M sınıfı mayn tarayıcı gemiler ve muhtemelen mania kırıcı veya hücumbotlarının yakın himayesinde olarak takip eder.

«M» sınıfı mayn tarayıcılar aynı zamanda konvoyun ilerisinde tarama da yapabilirler.

Bir hücum vukuunda, setir kuvveti bizim kuvvetlerimizi konvoydan uzaklaştırmağa çalışır, aynı zamanda yakın savaş yapmaktan da kaçınır. Konvoy sakınıp tutulmamağa çalışarak imkân nisbetinde sahile yaklaşır.

4 — Düşman gemileri seyir halinde iken sahil fenerlerinden azamî istifade eder.

5 — a) Düşman kuvvetleri. - Halen Gironde'da 4 Narvik muhribinin ve Cherbourg ile Gironde arasında ise tahminen 6 Elbing sınıfı muhrip ile Moewe ve T. 1 - 20 sınıfı torpitobotlardan 6 tane bulunduğu sanılmaktadır. («G» B. R. 642 ye bakınız)

Kuvvetli hücumbotu kuvvetleri Cherbourg ile Guernsey arasında üslendirilmiştir, bazen mecmuu 16 yı bulmaktadır.

«M» sınıfı mayn tarayıcılar muhtelif limanlarda istasyonerdir.

b) Müdafaa. - İlişik photostat harita (Yalnız muhripler için) Fransız sahilinde bulunan düşman sahil bataryalarının umumî tertibini gösterir. Ağır top batarya menzillerinin ve bilhassa Cherbourg yarımadasile Guernsey'de olanların 25,000 ilâ 30,000 yardaya ulaştığı umulmaktadır.

c) Radar istasyonları. - İlişik No. 7 istihbarat özeti deniz üstü gemilerile ilgili düşman faal radyo istasyonlarının son bilinen mevkilerini vermektedir.

Britanya.

6 — 15 inci muhrip filotillâsından, Hunt sınıfı muhripler; tefrik edilen muhriplerle birlikte, Plymouth'da üslendirilmiştir.

1 inci muhrip filotillâsından Hunt sınıfı muhripler, Portsmouth'da üslendirilmiş olup ekseriyetle kullanılmağa hazır vaziyette bulunmaktadırlar.

14 üncü motor gambot filotillâsı; 1 inci, 21 inci ve 23 üncü hücumbot filotillâları ise Dartmouth'da üslendirilmiştir.

7 — Britanya maynları Lezardrieux sahilleri yakınlarına dökülmüştür. Diğer bazı maynlar da fırsat zuhûrunda düşman münakale yollarına ve limanlarına dökülmüş olabilir.

Vazife alan kuvvetler.

8 — 28 inci kuvvet - Kruvazör (ler) ile muhripler, emir gereğince.
119 uncu kuvvet - Sahil kuvvetleri, emir gereğince.

Maksat.

Kanalda yukarı veya aşağı seyir halinde bulunan düşman kuvvetleri ile ticaret gemilerini yakalayıp imha etmektir.

İcra tarzı.

10 — «Tunnel» harekâtı yapılması emrolunduğu vakit, emri alan gemiler geçidi bildirilen zamanda geçecekler ve işaretle bildirilen zamanlarda taranmış kanaldan ilerliyecekler, bundan sonra ise bildirilen mevkilerde bir tarama yapacaklardır.

11 — Gemiler, başka türlü bildirilmedikçe, ayrıldıkları limana avdet edeceklerdir ve gün ışığı başlarken kendi sahillerinden 20 mil mesafe içerisinde bulunmaya çalışacaklardır.

Herhangi bir gecikme vukuunda, her kuvvetin kıdemli komutanı gün ışığı başlarken bulunması muhtemel olan mevki ile tasmim ettiği rotayı evvelden rapor eder.

12 — Kuvvetlerimiz Channal adaları ile Cherbourg yarımadasının tedafüî müessir menzili dahiline sokulmamalıdır.

13 — «Tunnel» harekâtı evvelemirde kruvazör (ler) ile muhripler tarafından yapılacaktır.

Maamafih, sahil kuvvetleri ile de birlikte icra olunabilir, bunlar ayrı bir kuvvet olarak harekâta iştirak ederler. Böyle bir vaziyette, kuvvetler evvelden ayrı sahalarda harekâtta bulunurlar.

14 — 28 inci kuvvet hareketi esnasında evvelden tahmin edilemiyen düşman ile temas elde ettiği vakit; 28 inci kuvvetin kıdemli komutanı tarafından başka türlü emredilmedikçe, böyle bir temas vukuunda sahil kuvvetleri uzakta bulunacak ve 28 inci kuvvete karışmaktan sakınacaklardır.

15 — Sahil kuvvetleri ilk olarak temas elde ettikleri takdirde düşmana taarruz fırsatını kaçırmamalıdırlar. Eğer düşman kuvvetleri dağılacak olursa hücum etmek fırsatı zuhûr eder. Savaşta sakatlanan gemiler icap ederse kuzeye doğru çekileceklerdir. Kuvvetlerin kıdemli komutanları sakatlanan gemilerin mevkilerini tesbit ve vaziyet müsait olur olmaz onları himayelerine alarak limana getireceklerdir.

Hurufatla işaretlenen mevkiler.

16 — Mevkilerin tayini ve düşman hakkında verilen raporlar da kullanılacaktır.

(FF) Casquets feneri.
(GG) Les Hanois feneri.
(HH) 325 Heaux feneri. 7.
(JJ) Sept Îles feneri.
(KK) 000 Triagoz feneri 7.
(LL) Île de Bas feneri.
(MM) 000 Île Vierge feneri 7.
(NN) Stiff feneri Ushant.
(OO) 49° 30′ kuzey, 5° 00′ batı.
(PP) 170 Eddystone 7.
(QQ) 180 Start Point 4.

Avcı himayesi:

17 — İcap ettiği gibi tertiplenecek ve parolası işaretle bildirilecektir.

Avdetleri geciken kuvvetler için imkân olduğu takdirde avcı himayesi tertiplenecektir.

Muhabere. (D. C. O. 14 e bakınız)

18 — D. C. O. 6, satır 3 tevfikan icra olunacaktır. Talep vukuunda Plymouth telsiz telgraf istasyonu muhripler için CN yayımı üzerinde nöbet alacaktır, fakat kruvazörler daimî surette bu yayımı takip edeceklerdir.

Çağırma işaretleri. - Müşterek 28 inci kuvvet için telsiz çağırma işareti .... 3 NLR

Müşterek 119 uncu kuvvet için telsiz çağırma işareti ...... 3 NLT

28 inci kuvvet için telsiz telefon çağırma işareti ... LANDLORD

119 uncu kuvvet için telsiz telefon çağırma işareti CRİBBAGE

Münferit radyo - telefon çağırma işaretleri mahalli yedek bantlardan (1 - 100 in S. P. 2530) kıdemli komutan tarafından tahsis edilir ve Plymouth'daki başkomutanlığa bilgi verilir.

Küçük harp gemileri telsiz çağırma işaretleri bütün birlikler tarafından kullanılır.

Verilecek kitaplar.

19 — Yalnız tehlikeli sulara ait kitaplar bulunacaktır. Büyük savaş gemileri S. P. örneğinin A. 2. C. ve madde 45 tevfikan ve küçük sahil kuvvetleri ise D. C. O. 22 ye nazaran kitap alırlar.

İptal.

20 — 3 - Eylûl - 1941 gün ve No. Ply 01487/642 Plymouth muhtırası (Kısa ismi «Opto»), bu muhtıra alındığı vakit iptal edilmiş olduğundan imha edilecektir.

(İmza) R. Leatham.
Tümamiral,
Başkomutan

Ek : B

Charybdis'den: 22 - Ekim - 1943

Grenville Rocket Limbourne Talybont Stevenstone Wensleydale.	Gemilerine

(R) Plymouth'da başkomutanlığa.

Mahrem şifre. **Acele**

1 — Bu mesaj NİTOM diye remizlendirilmiş olup harekâtın hitamında imlâ edilecektir.

2 — 22 nci gün geçitten dışarı çıkılırken aşağıdaki teşkilât alınacaktır.

1 inci fırka	1 inci takım	Charybdis
	2 nci takım	Grenville Rocket
2 nci fırka	3 üncü takım	Limbourne Talybont
	4 üncü takım	Stevenstone Wensleydale

3 — Kuvvet pruva hattı teşkil edecek rota 190° ve sürat 17 mildir. Başkaca işaret beklemeden kolonadaki gemiler arasındaki mesafe 3 gomina olacaktır.

4 — Başkaca işaret verilmeden takribi zamanlarda âtideki rota ve sürat tebdilleri yapılacaktır:-

a) 2000 de Eddystone mevkiinin 173° ve 7,5 mil mesafesinde, rota 147° ve sürat 17 mil.
b) 23 - Ekim saat 0030 da HH mevkiinde vasati rota 267° sürat 13 mil.
c) 23 - Ekim saat 0200 de KK mevkiinde rota 249°
d) 0330 da sürat 18 mil.
e) 23 - Ekim saat 0430 da MM mevkiinde rota 010 ve 23 mil.

Alınacak tedbir.

5 — a) Kıdemli gemi komutanı harekât doğu istikametinde bir takip şeklinde inkişaf etmedikçe kuvvetini toplu olarak bulundurmağa gay-

ret edecektir ve Hunt'ların mevki muhafaza edemiyecekleri nazarı itibare alınarak bu takdirde Hunt'ların batı istikametinde taramaya devam etmelerine emir verebilecektir.

b) Kıdemli gemi komutanı imkân olduğu takdirde hedefi tenvir edip ateş açmadan evvel görünmeden 6000 yardaya sokulmayı gaye edinmelidir.

c) Düşman tarafından, yaklaştığımız anlaşılır anlaşılmaz, hemen ateş açılacaktır.

d) Fırsat zuhûrunda torpitolanacak hedefler gemiler tarafından münferiden seçilerek hücum edilecektir. Charybdis 1. inci takım ile birlikte bir hücum yapabilir. Hedefler için doğru umk tanzimi kullanmaya dikkat edilecektir.

e) Bir karışıklıkta tanınma için muharebe fenerleri kullanılmalıdır. Eğer kıdemli gemi komutanı kendi gemilerinin mevkiini kontrol etmek isterse ZGG 3 grupunu verir ki; muharebe fenerlerinin (F. S. B.) ye göre takılacağı mânasına gelir. Fenerler beş saniyeden fazla yakılmıyacaktır.

Muhabere.

6 — 1830 da CN yayımı üzerinde nöbet tutulacaktır. (Yalnız Charybdis).

Plymouth telsiz telgraf istasyonu 1830 da muhripler için nöbet alacaktır.

Harekât dalgası (Telsiz telgrafla) 2.500 k/cs. dir.

Müşterek muhabere dalgası (Telsiz telgrafla) 1875 k/cs. dir.

Tip 86 deniz müşterek muhabere dalgası ile teçhiz olunan gemiler 0030 dan 0430 a kadar nöbet alacaklardır. Tip 86 veya maskeli fleşin yalnız raporlar telsiz telgrafla verilecek derecede mühim olmadığı zaman kullanılacaktır.

Radar ile I. F. F.

7 — a) Temasa gelininceye kadar 271,272 istisna edilmek üzere bütün cihazlarda sükût câridir, ondan sonra tahdit yoktur.

b) Düşmanla temasa gelindikten sonra veya şayet müstakil ise I. F. F. gösterilir.

Asdic ve aksi seda iskandili.

8 — a) Temasa gelininceye kadar asdic sükûneti, Hydrophone nöbeti tutulabilir.

b) Aksi seda iskandili seyrisefain için zarurî olmadıkça kullanılmıyacaktır.

Gemilerin tenviri.

9 — Fırkaların son gemisi.

10 — Kısa mesafe silâhlarının çalışma tecrübeleri başkaca işaret beklemeden Eddystone geçilmeden evvel dışarı çıkılırken tecrübe edilebilir.

Harekâtın neticelenmesinde.

11 — Vatana müteveccihen dönüşte Eddystone geçilirken kıdemli komutan bulunan muhripler, kendi emri altındaki muhripleri alır ve Charybdis'in pruvasında limana girerler.

Ekim - 1943

Fihrist

(Numaralar kısımlara aittir.)

Ashanti, 26 ncı kuvvetten, 25 - Nisan - 1944, 8, Elbing batırılmasına yardım eder, 10.

Athabaskan, 26 ncı kuvvetten, 25 - Nisan - 1944, 8, Elbing batırılmasına yardım eder, 10, 28 - Nisan - 1944 te mayn dökücüleri himaye eder, 12, 13, torpitolanıp batmıştır, 14.

Yüzbaşı Bains, Talybont komutanı, 3, (notta), direktifi ile kazazedeler kurtarılmıştır, 6.

Bellona kruvazörü, 8.

Black Prince kruvazörü, 26 ncı kuvvetten, 25 - Nisan - 1944, 8 (ve notta), Radar ile temas elde eder, 9; «B» taretinin susması (Tenvir mermisi atıyordu) ve torpito atışına maruz kalır, 10.

Charybdis kruvazörü, 28 inci kuvvetten, 22 - Ekim - 1943, 3 (ve notta), Radar ile temas eder, 4, torpitolanıp, 5, batar, 6.

Alman sahil münakalesi, 1.

Alman konvoyları, 1.

Tuğamiral Crutchley'in talim ve terbiye hakkındaki mütaleası,7.

Üsteğmen Cunliffe - Owen, Limbourne'in komutasını deruhde eder, 6.

Muhripler. Britanya. - Filo, 1 (ve notta); Hunt sınıfı, 1 (ve notta); Tribal'ler Plymouth'da üslendirilmiştir, 8 (ve notta).
Alman - Narvik sınıfı, 1 (ve notta); Moewe sınıfı, 1 (ve notta); «T» sınıfı (Elbing'ler), 1 (ve notta); kifayetleri, 7, 15.

Binbaşı De Wolf, Haida komutanı, 8 (notta), 12, 14.

Hücumbotları, vazifeye elverişli olanların adedi, 1, 5 (not).

Grenville, 28 inçi kuvvetten, 22 - Ekim - 1943, 3 (ve notta), 4, 5, 6.

Haida, 26 ncı kuvvetten, 25 - Nisan - 1944, 8 (ve notta), Elbing'in batırılmasına yardım eder, 10, mayn dökücüleri himaye eder, 28 - Nisan - 1944, 12, Radar ile teması temin, 13, Elbing'i batırır, 10.

Önyüzbaşı Hill, Grenville komutanı, 3 (notta), 28 inci kuvvetin komutasını deruhde eder, 5; savaştan sonra hareket tarzı, 6.

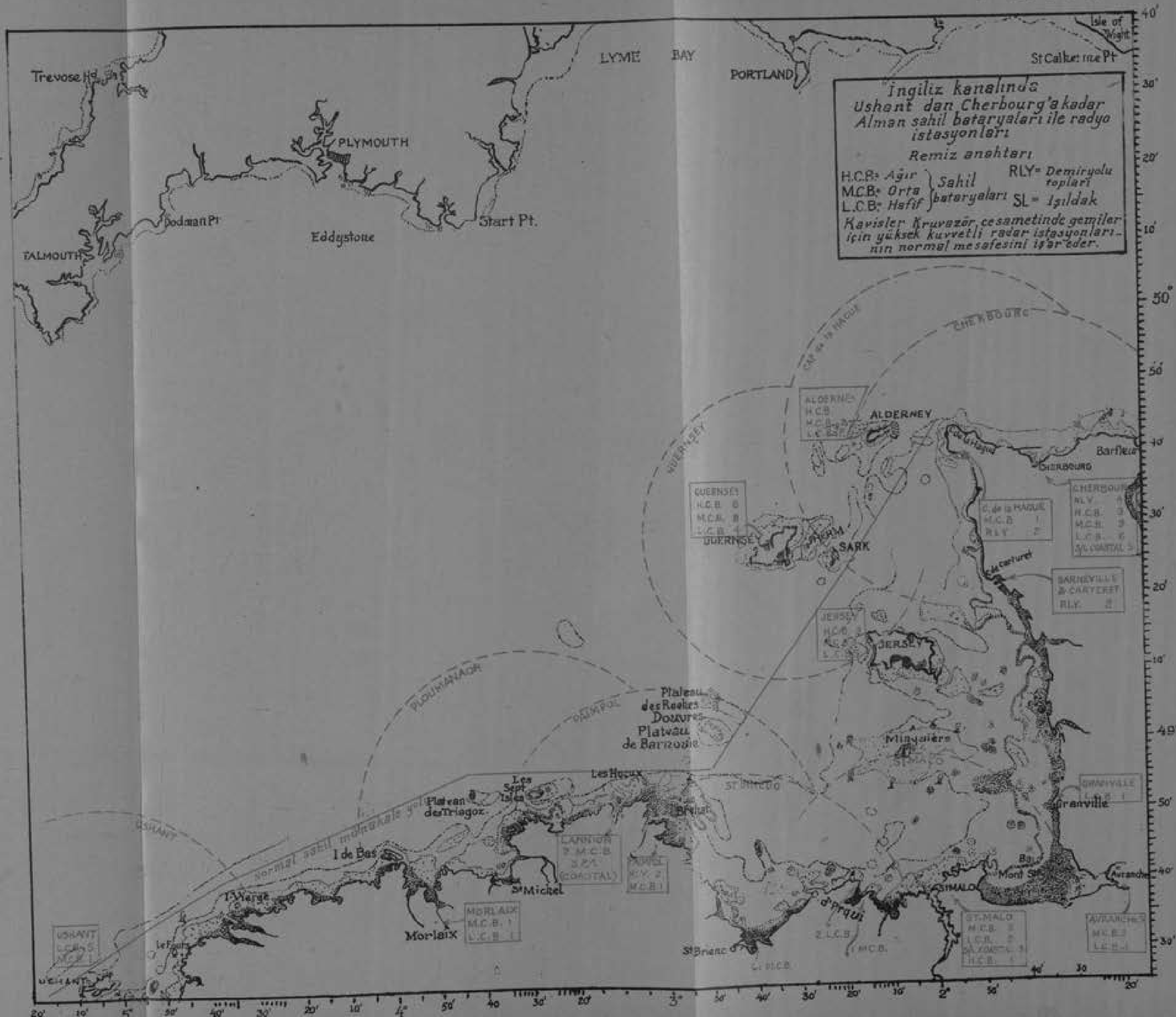
Huron, 26 ncı kuvvetten, 25 - Nisan - 1944, 8 (ve notta); Elbing batırılmasına yardım eder, 10.

Tümamiral, Sir Ralph Leatham, Plymouth başkomutanı, «Tunnel» harekâtı yapılmasını emreder, 2, Ek «A», 5 (notta); 6 (notta), 7, 14, harekât hakkındaki mülâhazaları, 23 - Ekim - 1943, 7, 26 - Nisan - 1944, 11, 29 - Nisan - 1944, 15.

Albay Lees, 26 ncı kuvvetin Black Prince'de kıdemli komutanı, 25 - Nisan - 1944, 8, 9, 10.

Limbourne, 28 inci kuvvetten, 22 - Ekim - 1943, 3 (ve notta), temasa gelir, 4, torpitolanır, 5 (ve notta), batar, 6.
Admiral Sir Charles Little, Portsmouth başkomutanı, 3 (notta).
Onbaşı Mc Clure, Haida motorbotunun serdümeni, 15.
Munsterland, Alman tüccar gemisi, 2.
Deniz kuvvetleri, batı sahillerindeki Alman ve Britanya, 1.
Gece harekâtı, 4 - Ekim - 1943, 1 (notta); 22 : 23 - Ekim - 1943, 2 - 7; 1 : 2 - Mart - 1944, 8 (notta); 25 : 26 - Nisan - 1944, 8 - 11, 28 : 29 - Nisan - 1944, 12 - 15.
Binbaşı Oddie, Charybdis'in ikinci komutanı, 6.
«Tunnel» harekâtı, 1 (ve notta); 22 : 23 - Ekim - 1943, 1 - 7, 1 : 2 - Mart - 1944, 8 (notta); 25 : 26 - Nisan - 1944, 12 - 15, bu hususta verilen emirler Ek «A» dadır.
Ploumanach, Alman Radar istasyonu, 5 (notta). Plân 1.
Plymouth deniz kuvvetleri, 1, 8, Ek «A».
Radar temasları, 4, 9, 13.
Alman Radar istasyonlarının, 28 inci kuvvetin, 5 (ve notta) 26 ncı kuvvetin mevkiini tesbiti, 8, Plân 1.
Radyo telefon, mükâlemesinin yakalanması, 4, 8 (notta), 14 (notta).
Rocket, 28 inci kuvvetten, 22 Ekim - 1943, 3 (ve notta), 4, 5, 6.
Alman sahil bataryalarının, 1, 26 ncı kuvveti topa tutuşu, 8, Plân 1.
Tenvir mermisi, 5, 9, 10, 13.
Stevenstone, 28 inci kuvvetten, 22 - Ekim - 1943, 3 (ve notta), denizde kalanları kurtarır, 6.
Önyüzbaşı Stubbs, Athabaskan'da komutan, 8 (notta).
Talybont, 28 inci kuvvetten, 22 - Ekim - 1943, 3 (ve notta), temasa gelir, 4, 5, Limbourne'i yedeğe almaya teşebbüs eder, 6.
Torpito hücumları. Britanyanın - 23 - Nisan - 1944, muvaffakıyetsiz, 10; 29 - Nisan - 1944 hücuma muvaffak olamaz, 13, 14.
Alman. - 1 (notta), 5 (ve notta), 8 (notta), 10, 14; kifayeti, 7, 15.
Talim ve terbiyenin ehemmiyeti, 7.
«Tunnel», «Tunnel» harekâtına bakınız.
Rü'yet, 23 - Ekim - 1943, 4, 5; 26 - Nisan - 1944, 9; 29 - Nisan - 1944, 13.
Albay Voelcker, Charybdis komutanı, 28 inci kuvvetin kıdemli gemi komutanı, 3 (ve notta), gayesi, 3, yaklaşması, 5, savaşta ziyaı, 6.
Hava durumu, 22 - Ekim - 1943, 2, 4, 5; 26 - Nisan - 1944, 9; 29 - Nisan - 1944, 13.
Wensleydale, 28 inci kuvvetten, 22 - Ekim - 1943, 3 (ve notta), temasa gelir, 4,5, denizde olanları kurtarır, 6.
Mıntaka farkı, 2 (notta), 8 (notta), 12 (notta).

PLÂN 1

İngiliz kanalında
Ushant dan Cherbourg'a kadar
Alman sahil bataryaları ile radyo
istasyonları
Remiz anahtarı
H.C.B= Ağır
M.C.B= Orta
L.C.B= Hafif
Sahil bataryaları
RLY= Demiryolu topları
SL= Işıldak
Kavisler Kruvazör cesametinde gemiler için yüksek kuvvetli radar istasyonlarının normal mesafesini işar eder.
Isle of Wight
St Catherine Pt
LYME BAY
PORTLAND
Trevose Hd
PLYMOUTH
Dodman Pt
Eddystone
Start Pt.
FALMOUTH
ALDERNEY
CHERBOURG
Barfleur
GUERNSEY
SARK
HERM
JERSEY
Plateau des Roches Douvres
Plateau de Barnouic
Minquiers
Granville
Les Sept Iles
Plateau des Triagoz
Les Heaux
I de Bas
St Michel
Morlaix
le Four
USHANT
St Brieuc
ST MALO
Mont St Michel
Avranches
normal sahil müdahale yolu

PLÂN 2

23/Ekim/1943 Gece harekâtı
(Tunnel harekâtı)
Temas

Butun saatlerde mıntaka farkı (-1) saattir

Remiz anahtarı

Britanya kuvveti ________

Düşman........ ---------

Düşman muhriplerinin keşif ve takdir olunan rotası 072° 15 mil

0117 Düşman 50° pusla ile sancağa rota tebdil eder.

122°

0130 1inci Charybdis'in radar teması

Düşman 20° sancağa rota tebdil eder

0135 Düşman puruva hattına geçer

KK

Charybdis 2 nci isabet 0151

0147 Charybdis'e 1 inci isabet

0145 Charybdis torpitoları görür. "İskele alabanda"

0153 Limbourne isabet alır

0135 Charybdis

0130 Charybdis puruvada 14800 yardada radar teması elde eder

Charybdis
Grenville
Rocket
Limbourne
Talybont
Stevenstone
Wensleydale

28 inci kuvvet 0117

267°, 13 mil

0031 HH

0144 Torpito mıntakası ateş açıldığı zaman

0149 Torpito mıntakası ateş kesildiği zaman

Düşman

Düşman konvoyunun muhtemel rotası

Plateau des Triagoz

Les Sept Iles

Les Heaux Light

Treguier

5'
49°
55'
50'

4°W. 55' 50' 45' 40' 35' 30' 25' 20' 15' 10' 5'

PLAN 3

23/Ekim/1943
Gece harekâtı
„Tunnel" harekatı
0130 – 0630 arasında
Grenville'in harekâtı
Bütün saatlerde
mıntıka farkı (-1) saattir
Mebde noktası KK.
000° Triagoz feneri 7 mil

Mikyas 18
0 1 2 3 4 Dz. Mili

Yıldız hakiki

Wensleydale tekrar iltihak eder

Rocket tekrar iltihak eder

Gevşek nizam – Hava emniyet teşkilâtı, rota 340 Sürat 29 mil

Limbourne Radar ile yakalanmıştır

Huntların Limbourne'a yaklaşmaları ve Rocket ile Grenville'in batıya doğru taramaları emri verildi.

Rocket tarafından Limbourne batırılmıştır

Talybont beraberinde olarak

Sıkı yağmur sağanağı Rüyet sıfır

Radar ile temas, Kerteriz 165° Mesafesi 7000 yarda

Denizde olanların kurtarılması

0146 Torpito Puruvaya yakın geçer

28. inci kuvvet Puruva hattında Rota 267° Sürat 13 mil

0150 Limbourne torpitolanmıştır

0148 Charybdis torpitolanmış ve 0149 da tekrar torpitolanmıştır

Düşmanın takribi rotası

Tip 291 den alınan malumatla yapılmıştır. Tip 271 hiç bir akisde almamıştır